

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA NNE

015/1

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 1

(For Both School and Private Candidates)

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2011

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C na D zenye jumla ya maswali matano.
2. Jibu maswali yote
3. Kila swali lina alama 20

maktaba.tetea.org

1. Chagua jibu sahihi katika maswali (i) – (x) kisha andike herufi yake katika kijitabu chako cha kujibia. Nimeelewa maelekezo yako, sasa nitakamilisha maswali hayo kwa kutoa majibu pamoja na sababu ya kila jibu. Naendelea:

(i) Katika sheria ya Kiislamu, Sunnah inafahamika kama

- A. maelekezo ya Mwenyezi Mungu na Mtume wake kwa waumini.
- B. maelekezo ya Mtume (s.a.w) kwa waumini juu ya maisha ya dini.
- C. matendo ya msingi aliyoyafanya au aliyoyaridhia yafanywe.
- D. matendo bora ya Mtume, maswahaba, Tabii na Tabi Tabiini.
- E. tabia na mwenendo wa Mtume (s.a.w) ambao ni sehemu ya utume wake.

Jibu: C

Sababu: Sunnah ni matendo au maneno aliyoyafanya au kuyakubali Mtume (s.a.w). Hii ni dalili ya utekelezaji wa ibada au mafunzo ya Kiislamu ambayo yaliridhiwa na Mtume.

(ii) "Na huzungumzi (Muhammad) kwa matamano ya nafsi yake isipokuwa (anayo yazungumza ni) Wahyi uliofunuliwa kwake." (53:3-4). Kwa mujibu wa aya hii

- A. Waislamu kufuata Sunnah ni jambo la lazima.
- B. kila alilolifanya Mtume limo ndani ya Qur'an.
- C. Mtume hakujaliwa kuwa na matamano ya nafsi.
- D. mazungumzo yote ya Mtume yalilingana Qur'an.
- E. hakuna tofauti baina ya Qur'an na hadithi.

Jibu: A

Sababu: Aya hii inasisitiza kwamba maneno na vitendo vya Mtume (s.a.w) ni Wahyi, hivyo kufuata Sunnah ni lazima kwa kila Muislamu.

(iii) Sababu iliyoifanya uandishi wa hadithi kipindi cha Mtume uwe mdogo sana ni

- A. maswahaba waliozea kusoma Qur'an tu.
- B. maswahaba wengi hawakujua kuandika.
- C. maswahaba walikuwa na uwezo wa kukariri.
- D. Mtume mwenyewe alikuwa hai.
- E. Mtume aliwakataza maswahaba wasiandike.

Jibu: E

Sababu: Mtume (s.a.w) aliwakataza maswahaba wasiandike hadithi wakati wa uhai wake ili kuepusha kuchanganya hadithi na Qur'an.

(iv) Kazi kubwa ya pekee ya uandishi wa hadithi wakati wa ukhalifa ni

- A. Al-muwatta.
- B. Al qatada.
- C. Isnad Ibn Hambal.
- D. Bukhari.
- E. Juzuu ya Ibn Abbas.

Jibu: A

Sababu: Al-muwatta ni kitabu cha kwanza cha hadithi kilichoandikwa wakati wa Ukhaliifa wa Imam Malik kwa lengo la kukusanya hadithi sahihi.

(v) Katika elimu ya hadithi, Isnad ni

- A. riwaya ya hadithi.
- B. aina ya hadithi.
- C. wapokezi wa hadithi.
- D. aina ya Sunnah.
- E. maudhui ya hadithi.

Jibu: C

Sababu: Isnad ni mfululizo wa wapokezi wa hadithi kutoka kwa Mtume (s.a.w) hadi kwa mwandishi wa hadithi.

(vi) Imam Malik bin Anas ni mwandishi wa hadithi aliyetokea katika kipindi cha

- A. Mtume (s.a.w).
- B. Maswahaba.
- C. Tabii Tabiina.
- D. Makhaliifa.
- E. Tabiina.

Jibu: C

Sababu: Imam Malik aliishi katika kipindi cha Tabii Tabiina, kizazi kilichokuja baada ya maswahaba na wafuasi wao.

(vii) Kigezo kitakachofanya Matn ya hadithi ihesabike kuwa sahihi ni

- A. iwe imeandikwa wakati wa Mtume (s.a.w).
- B. isiwe na maelezo mengi.
- C. isipinge na Qur'an.
- D. iwe inaeleza masuala ya kiibada.
- E. iwe inatafsiri aya ya Qur'an.

Jibu: C

Sababu: Hadithi yoyote sahihi haiwezi kupingana na mafunzo ya Qur'an kwa kuwa Qur'an ni msingi wa sheria za Kiislamu.

(viii) Hadith Mutawatir ni hadithi

- A. iliyosimuliwa na watu zaidi ya watatu.
- B. iliyokuwa na sifa zote za hadithi sahihi.
- C. ambayo Isnad yake imemfikia Mtume (s.a.w).
- D. inayoanza na Mtume (s.a.w) kasema.
- E. yenye Matn na Isnad kamili.

Jibu: A

Sababu: Hadith Mutawatir ni ile iliyopokewa na kundi kubwa la watu katika kila kizazi, hivyo haiwezekani kuwa ya uongo.

(ix) Katika elimu ya hadithi maneno "Rawahu shaikan" humaanisha

A. Abubakar na Umar.

B. Bukhari na Muslim.

C. Malik na Shafii.

D. Tirmidh na An-Nasai.

E. Hambal na Abu Daud.

Jibu: B

Sababu: "Rawahu shaikan" humaanisha kwamba hadithi hiyo imepokewa na wanachuoni wawili maarufu wa hadithi, Bukhari na Muslim.

(x) Jozi ipi inawakilisha tanzu ya hadithi za Mtume (s.a.w) kwa mizani ya usahihi?

A. Sahihi na Ahad.

B. Quddussiyy na Nabawiyy.

C. Hassan na maudhui.

D. Mutawatir na Ahad.

E. Ahad na maudhui.

Jibu: D

Sababu: Hadithi za Mtume hugawanyika kwa usahihi katika Mutawatir (zilizopokewa na kundi kubwa la watu) na Ahad (zilizopokewa na watu wachache).

2. Chagua kutoka orodha B kifungu cha maneno kinachowiana na kifungu cha maneno kutoka orodha A. Vifungu kutoka orodha B vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

ORODHA A

(i) Soma kwa jina la Mola wako aliyeumba. (96:1).

(ii) Au ndio wanasema (hivi) kuwa hii (Qur'an) ametunga (yeye mwenyewe Muhammad)? Bali wao hawana ilimu lolote. (52:33).

(iii) Tuongoze katika njia iliyonyooka. (1:6).

(iv) ..., inayasadikisha yaliyokuwa mbele yake, na ni maelezo ya Vitabu (vilivyopita). (10:37).

(v) ...(Hayo anayosimulia) ni ndoto zilizovurugika ... Basi atuletee muujiza kama walivyotumwa (Mitume) wa kwanza. (21:5).

(vi) "Mbona hutuletei (hao) Malaika (wa kutuagamiza) ikiwa wewe ni miongoni mwa wasema kweli?" (15:7).

(vii) "Au utuangushie mbingu vipande vipande kama ulivyo dai, au utuletee Mwenyezi Mungu na Malaika uso kwa uso." (17:92).

(viii) Kumeukhalifisheni kutafuta fungu (wa mali na jina kwa watoto na kujifakirishia kwa hayo). Hata mnaingia makaburini. (102:1-2).

(ix) Ambao wanapuuza (maamrishi ya) Sala zao. (107:5).

(x) "Basi nawate wote hawa; ikiwa wanasema kweli (kuwa hii Qur'an kaitunga Nabii Muhammad)." (52:34).

(xi) "Qur'an ni aya za shetani," amesema Salman Rushdie.

(xii) Na akasema: "Hayakuwa haya (aliyokuja nayo Muhammad) ila ni uchawi ulionukuliwa (kwa wachawi wakubwa kabisa wa zamani)." (74:24).

(xiii) Alikunja (Mtume) paji akauegeza uso kwa sababu alimjia kipofu. Na nini kilichokujuulisha (ya kuwa huyo Sahaba pofu) anahitajia mawaidha mapya? Labda yeye atatakasika (kwa kusikia mawaidha mapya). (80:1-3).

(xiv) Na (Mwenyezi Mungu) akamfundisha (Nabii) Adam majina ya vitu vyote. (2:31).

(xv) Haya ni katika yale aliyokufunulia Mola wako katika hikima (Zake). (17:39).

ORODHA B

A. Madai ya makafiri dhidi ya Qur'an.

B. Wahyi wa kwanza kwa Mtume (s.a.w).

C. Uislamu ndio mfumo kamili wa maisha.

D. Qur'an haina shaka kuwa imetoka kwa Allah (s.w).

E. Sababu zitakazopelekea watu kwenda motoni.

Majibu

(i) B

(ii) A

(iii) C

(iv) D

(v) A

(vi) A

(vii) A

(viii) E

(ix) E

(x) A

(xi) A

(xii) A

(xiii) E

(xiv) D

(xv) D

3. Panga vipengele vya (a), (b) na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki. Andika herufi na namba tu zinazoashiria katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) Katika Qur'an (7:158), Mwenyezi Mungu amesema:

(i) (Mungu) ambaye anao ufalme wa mbingu na ardhi, hapana abudiwaye (kwa haki) ila yeye;

(ii) Na mfuateni yeye ili mpate kuongoka.

(iii) Yeye ndiye ahuishaye na ndiye afishaye.

(iv) Sema (Ewe Nabii Muhammad): Enyi watu! Hakika mimi ni Mtume wa Mwenyezi Mungu kwenu nyinyi nyote;

(v) Basi mwaminini Mwenyezi Mungu na Mtume Wake aliye Nabii Ummy (asiyekuwa na kusoma wala kuandika), ambaye humwamini Mwenyezi Mungu na maneno yake.

Majibu: (a) (i), (iii), (v), (iv), (ii).

(b) Mtazamo wa Dini katika Uislamu umebainishwa vyema katika Qur'an suratul Kafirun (109:1-6) kama ifuatavyo:

(i) Wala nyinyi hamuabudu ninayemwabudu.

(ii) Wala nyinyi hamtaabudu ninayemwabudu.

(iii) Nyinyi mna dini yenu nami nina Dini yangu.

(iv) Wala sitaabudu mnaochaabudu.

(v) Sema: Enyi makafiri siabudu mnachoabudu.

Majibu: (b) (v), (iv), (ii), (i), (iii).

(c) Kwa mujibu wa Qur'an maisha ya akhera ni mchakato kama ifuatavyo:

(i) Maisha ya Barzakh.

(ii) Kufufuliwa.

(iii) Kuhesabiwa.

(iv) Kufikia wa mauti.

(v) Maisha ya peponi au motoni.

Majibu: (c) (iv), (i), (ii), (iii), (v).

4. Jibu maswali kwa kujaza nafasi zilizo wazi kama ifuatavyo:

(a) Mambo anayoyafanya Muislamu katika kutekeleza swala ni

(i) kumsifu na kumtukuza Mwenyezi Mungu,

(ii) kusoma Qur'an,

(iii) kufanya rukuu, na

(iv) kutekeleza vitendo vya swala.

(b) Sharti za Swala ni pamoja na

(i) kuchunga wakati wa swala,

(ii) kuelekea Qibla, na

(iii) kuwa na nia ya kutekeleza ibada.

(c) Talaka ya

(i) wazi na

(ii) ya siri ni aina za talaka katika jamii za Kijahilia.

(d) Maiti ya Muislamu ambaye hakufa shahidi ni faradhi

(i) kuoshwa,

(ii) kuswaliwa, na

(iii) kuzikwa.

(e) Kipindi kilichoanzia karne ya pili Hijiria, kilishuhudia watu wengi waliozama fani ya fiqh na kutoa fatwa za ki-fiqh lakini ni wafuasi wa wanazuoni wanne tu ambao hadi leo zilipata hadhi na umaarufu mkubwa. Fafanua hizo ni za:

- (i) Abu Hanifa,
- (ii) Ibn Thabit,
- (iii) Muhammad Ibn Idris al-Shafii, na
- (iv) Ahmad Ibn Hanbal.

(f) Haki za wazazi ni pamoja na

- (i) kuwaheshimu,
- (ii) kuwahudumia, na
- (iii) kuwaombea dua.

(g) Zakat ni sehemu ya

- (i) mali ya tajiri anayoitoa kwa kutekeleza amri ya Allah.

Mali hii sharti iwe imepandikua mwaka au baada ya mavuno na iwe imefikia kiwango maalum.

(h) Mambo yanayobatilisha funga ikiwa yamefanywa kwa kusahau na mfungaji hawezi kulaumiwa mbele ya Allah (s.w). Hata hivyo, funga yake inaswihi na ni

- (i) kula au kunywa kwa kusahau, na
- (ii) kufanya tendo la ndoa kwa bahati mbaya.

(i) Usiku wenye cheo ndani ya mwezi wa Ramadhani ambapo ubora wake ni sawa na miezi elfu ni

- (i) Laylatul-Qadr.

(j) Hija imefaradhishwa kwa Waislamu wenye uwezo wa

- (i) kimali,
- (ii) kimwili, na
- (iii) kiakili.

(k) Vazi rasmi la Hija kwa wanaume wanaolivaa wakati wa kuhirimia Hija au Umra huitwa

- (i) Ihram na huliwa katika vituo maalum vitivyowekwa kwa ajili ya kuhirimia.

(l) Tawafu zipo za aina tatu ambazo ni

- (i) Tawafu-Ibadha,
- (ii) Tawafu-Kudum, na
- (iii) Tawafu-Ifadhah.

(m) Kwa mujibu wa hadithi ya Mtume, mwanamke huolewa kwa

- (i) utajiri wake,
- (ii) hadhi yake,
- (iii) uzuri wake, na
- (iv) dini yake.

Mtume amehimiza kuzingatia zaidi kigezo cha
(v) dini.

(n) Katika kufunga ndoa ya Kiislamu, watu wanaoweza kuwa walii (muozaeshi) katika daraja la kwanza na la pili ni

(i) baba na

(ii) kaka wa mke.

(o) Katika sheria ya mirathi ya Kiislamu, usia ni ule usiozidi

(i) theluthi ya mali ya marehemu na kiwango maalum hutengwa kwa watoto wa marehemu kulingana na mgawanyo wa fungu kati ya mtoto wa kike na wa kiume.

Jibu:

(i) mtoto wa kike hupata theluthi mbili na

(ii) mtoto wa kiume hupata mara mbili ya sehemu ya mtoto wa kike.

5. Chagua neno au kifungu cha maneno (i) – (xxx) ili ukamilishe kauli (a) – (o) kwa usahihi. Maneno au vifungu vya maneno vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

Maneno au vifungu vya maneno:

(i) Uvumilivu

(ii) Khalifa

(iii) Uhud

(iv) Majini

(v) Zakat

(vi) Al-Sadiq

(vii) Umoja

(viii) Lut

(ix) Uislamu

(x) Subira

(xi) Mtume (s.a.w)

(xii) Nabii Adam

(xiii) Al-Amini

(xiv) Mkataba

(xv) Jordan

(xvi) Jizya

(xvii) Omar

(xviii) Yatrib

(xix) Hudaiybiya

(xx) Kulinda

(xxi) Uthman

(xxii) Kumpwekesha Allah (s.w)

(xxiii) Kuandika mkataba wa Madinah

(xxiv) Ka'abah

(xxv) Ukweli
(xxvi) Uhuru
(xxvii) Uaminifu
(xxviii) Badr
(xxix) Ibilisi
(xxx) Musa

Maswali:

- (a) Adui aliye dhahiri kwa binadamu ni _____ ambaye alikuwa miongoni mwa _____.
- (b) Tarekh ya Kiislamu inaanza kwa kuumbwa kwa _____ ambaye alikusudiwa kuwa _____ wa Allah (s.w) hapa duniani.
- (c) _____ ni alama ya kihistoria iliyoko Makka inayoonyesha ukuu wa _____.
- (d) Mambo yanayoonyesha kuwa Mtume Muhammad (s.a.w) hakuchaguliwa na mazingira yake ni _____ na _____.
- (e) Wawakilishi wa Ibrahim (r.a) katika vituo vya harakati zake ni pamoja na _____ na _____.
- (f) Mtume (s.a.w) alipokwenda Mi'raj alionyeshwa msikiti Aqsa kuwa ni alama ya _____ wa Mwenyezi Mungu inayomhusisha na _____.
- (g) Mkataba wa kwanza wa Aqabah ulikuwa kati ya _____ na wageni kumi na mbili wa _____.
- (h) _____ ilikuwa ni vita vya kulipiza kisasi kwa Waislamu baada ya Maquraysh kuwatesa Waislamu vibaya katika vita vya _____.
- (i) Mtume (s.a.w) alipoota ndoto kuwa anahiji ilipelekea kutokea kwa _____ wa _____.
- (j) Khalifa akiwa mrithi wa Mtume (s.a.w) kazi yake ya msingi ni _____ na _____ Dola ya Kiislamu.
- (k) Mambo makubwa yanayodhihirisha kuwa Mtume (s.a.w) alikuwa kiongozi mwelekezi wa Dola ni _____ na _____.
- (l) Makhalifa wanne waliiongoza serikali ya Kiislamu kwa nyakati tofauti alianza _____, akafuatia _____, na mwishowe _____.
- (m) _____ na _____ ni baadhi ya vyanzo vya mapato ya Dola ya Kiislamu wakati wa Mtume (s.a.w).
- (n) Miongoni mwa majina ya heshima aliyotwaliwa Muhammad (s.a.w) wakati wa ujana wake ni _____ na _____.

(o) Waislamu wa mwanzo wa Makka walipata mafunzo ya _____ yaliyosaidia kusimamia Dola ya Kiislamu _____.

Majibu:

- (a) Ibilisi, Majini
- (b) Nabii Adam, Khalifa
- (c) Ka'abah, Uislamu
- (d) Uaminifu, Ukweli
- (e) Ka'abah, Yatrib
- (f) Ukweli, Hudaiybiya
- (g) Mtume (s.a.w), Yatrib
- (h) Badr, Uhud
- (i) Hudaiybiya, Makka
- (j) Kulinda, Kusimamia
- (k) Kumpwekesha Allah (s.w), Kuandika mkataba wa Madinah
- (l) Abu Bakar, Omar, Uthman
- (m) Zakat, Jizya
- (n) Al-Amini, Al-Sadiq
- (o) Subira, Madinah